

Stichting Pensioenfonds Openbare Apothekers Financieel crisisplan

Versie 17 februari 2020

1. Inleiding

In dit financieel crisisplan legt het bestuur van Stichting Pensioenfonds Openbare Apothekers (SPOA) vast hoe het bestuur handelt als het fonds in een (financiële) crisissituatie terecht komt. In het financieel crisisplan wordt ingegaan op de volgende punten:

- Welke (financiële) situaties merkt het bestuur aan als crisissituatie?
- De kritische dekkingsgraad (of dekkingsgraden)
- Beschikbare maatregelen, mate van inzetbaarheid en financiële effecten van deze maatregelen
- Evenwichtige belangenbehartiging
- Communicatie over het financieel crisisplan en tijdens een crisissituatie
- Besluitvormingsproces tijdens een crisissituatie
- Evaluatie van het crisisplan

Het bestuur van SPOA heeft de volgende stappen gevolgd om te komen tot dit financieel crisisplan:

1. *Inventarisatie*

De ABTN, reglementen, statuten en uitvoeringsovereenkomst zijn geïnterpreteerd. De relevante punten zijn opgenomen in dit crisisplan.

2. *Discussie*

Binnen het bestuur is een discussie gevoerd over:

- De situaties die het bestuur als crisissituatie bestempeld
- De beschikbare maatregelen, de effectiviteit van deze maatregelen en de mate van inzetbaarheid
- Evenwichtige belangenbehartiging
- Communicatie tijdens een crisissituatie
- Besluitvorming tijdens een crisissituatie

3. *Opstellen crisisplan*

Op basis van de uit de discussie voortgekomen uitgangspunten is in april 2012 het crisisplan opgesteld. Jaarlijks wordt het crisisplan geactualiseerd. De laatste actualisatie heeft in februari 2020 plaatsgevonden.

De in dit financieel crisisplan beschreven maatregelen geven een mogelijke inzet van sturingsmiddelen tijdens een financiële crisis weer. Dit wil niet zeggen dat het bestuur in geval van een financiële crisis dit plan exact zal uitvoeren. In het geval van een financiële crisis zal het bestuur weloverwogen beslissen of en in welke mate uitvoering zal worden gegeven aan de maatregelen, zoals beschreven in dit plan. Het is immers vooraf onmogelijk om alle facetten van een financiële crisissituatie volledig in te schatten.

2. Financiële crisis

Een financiële crisis kan gedefinieerd worden als de financiële situatie waarbij de doelstelling(en) van het pensioenfonds niet meer waargemaakt kunnen worden. De doelstelling van het pensioenfonds is vastgelegd in de statuten (artikel 3): “SPOA heeft ten doel te zorgen voor een ouderdomsvoorziening voor apothekers en de verzorging van hun nagelaten betrekkingen, een en ander door middel van pensioen of andere uitkeringen.”

In de Actuarieel en BedrijfsTechnische Nota (ABTN) van het pensioenfonds zijn in hoofdstuk 2 de doelstelling, beleidsuitgangspunten en risicohouding geformuleerd. Onderdeel hiervan zijn het doel,

de missie, kernwaarden en de visie van het fonds. In de ABTN is het volgende doel geformuleerd: “Het doel van SPOA is te zorgen voor een ouderdomsvoorziening voor apothekers en de verzorging van hun nagelaten betrekkingen, een en ander door middel van pensioen of andere uitkeringen alsmede alle handelingen te verrichten die daartoe bevorderlijk zijn. SPOA heeft om dat doel te kunnen bereiken een organisatie opgezet waarbinnen de uitvoering van de pensioenregeling en het beheer van het vermogen op een adequate en gecontroleerde manier kan plaatsvinden.”

Het bestuur van het fonds definieert een crisissituatie als een situatie waarin de nominale pensioentoezeggingen niet nagekomen kunnen worden. Voor de vaststelling van de crisissituatie vormt de hoogte van de beleidsdekkingsgraad het triggerpoint. De beleidsdekkingsgraad wordt maandelijks vastgesteld door de uitvoerder en gerapporteerd aan de bestuursondersteuning van het fonds. De bestuursondersteuning overlegt met de voorzitter van het fonds indien de beleidsdekkingsgraad zodanig wijzigt dat er een verschuiving plaatsvindt in de classificatie van de financiële situatie van het fonds.

In de onderstaande tabel zijn de verschillende financiële situaties opgesomd en voorzien van een classificatie. Hierbij geldt:

- Geen crisissituatie
- Geen crisissituatie. Echter, indien de dekkingsgraad zich gedurende een langdurige periode tussen de minimaal vereiste dekkingsgraad en de dekkingsgraad waarbij geen volledige toeslag kan worden verleend bevindt, vraagt deze situatie aandacht, omdat in deze situatie gedurende een lange periode geen (volledige) toeslag kan worden verleend. De koopkracht van de belanghebbenden neemt hierdoor af.
- Situatie vraagt aandacht: bestuur beziet of sturingsmiddelen ingezet kunnen of moeten worden
- Situatie vraagt urgente aandacht
- Crisissituatie: crisisplan treedt in werking

Financiële situaties	Consequenties	Crisis?
a. Beleidsdekkingsgraad > maximum van VDG ¹ en dekkingsgraad waarbij volledige toekomstbestendige toeslagverlening kan plaatsvinden.		
b. 110% < beleidsdekkingsgraad < maximum van VDG en dekkingsgraad waarbij volledige toekomstbestendige toeslagverlening kan plaatsvinden.	Herstelplan Beperkte toeslagverlening Mogelijkheid tot verlaging pensioenopbouw of premieverhoging indien premiedekkingsgraad lager is dan dekkingsgraad om achteruitgang dekkingsgraad ten gevolge van pensioenopbouw te beperken	
c. MVDG < beleidsdekkingsgraad < 110%	Herstelplan Geen toeslagverlening Mogelijkheid tot verlaging pensioenopbouw of premieverhoging indien premiedekkingsgraad lager is dan dekkingsgraad om achteruitgang dekkingsgraad ten gevolge van pensioenopbouw te beperken	

¹ Vereiste dekkingsgraad

d. $100\% < \text{beleidsdekkingsgraad} < \text{MVDG}^2$	Conform c) Korting van pensioenaanspraken- en rechten indien deze situatie zich vijf jaar (zes meetmomenten) achtereen voordoet	
e. Kritische $\text{DG}^3 < \text{beleidsdekkingsgraad} < 100\%$	Conform d) Door verrichten van uitkering verslechtert financiële positie. Extra maatregelen zijn niet mogelijk.	
f. $\text{Beleidsdekkingsgraad} < \text{kritische DG}$	Conform e) Korting van pensioenaanspraken en -rechten	

Daarnaast ziet het bestuur de volgende bedreigingen:

Situaties	Crisis?	Toelichting
Premie verhoging is beperkt haalbaar.	Nee	De mate waarin gestuurd kan worden met de premie is beperkt. Zie hoofdstuk 4.
Afhankelijkheid van verplichtstelling en keuzes van BPOA	Nee	Mogelijke bedreiging voor voortbestaan van het fonds.
Het overlijden of arbeidsongeschiktheid van veel deelnemers in een jaar door bijvoorbeeld pandemie of bedrijfsongeval	Nee	Stoploss-verzekering voor overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico
Toekomstige wet- en regelgeving en toenemende regeldruk	Nee	Discussies over toekomstig pensioenstelsel en doorsneepremie, verplichtstelling. Toenemende eisen aan deskundigheid bestuurders.
Afnemend vertrouwen in pensioenfondsen in zijn algemeenheid en SPOA in het bijzonder	Nee	Door kortingen in het verleden is het vertrouwen in SPOA afgenomen. In zijn algemeenheid is door de kredietcrisis het vertrouwen in pensioenfondsen gedaald.
Pensioenregeling is niet fiscaal maximaal, waardoor uiteindelijk pensioen tegen kan vallen	Nee	De premie is te laag om fiscaal maximaal pensioen op te bouwen. In de regeling is de opbouw daarnaast gemaximeerd op € 75.000,- (2015) ipv vastgesteld op het fiscaal toegestane maximum.

Het bestuur heeft een aantal signaleringsgrenzen geformuleerd ten aanzien van de ontwikkeling van de actuele dekkingsgraad. Het nut van deze grenzen is dat het fondsbestuur zich bewust is van de financiële ontwikkelingen binnen het fonds en tijdig kan nadenken of aanvullende maatregelen nodig zijn. SPOA heeft de volgende signaleringsgrenzen gedefinieerd.

1. Bij een actuele dekkingsgraad hoger dan de vereiste dekkingsgraad: afname van de actuele dekkingsgraad met 10%-punt in enige maand.
2. Bij een actuele dekkingsgraad lager dan de vereiste dekkingsgraad: afname van de actuele dekkingsgraad met 3%-punt in enige maand.

Indien een signaleringsgrens wordt bereikt of het crisisplan in werking treedt, informeert de bestuursondersteuning het bestuur van het pensioenfonds. Binnen een week wordt besloten of een

² Minimaal vereiste dekkingsgraad

³ Kritische dekkingsgraad: dekkingsgraad waarbij het vereist eigen vermogen naar verwachting niet meer binnen 10 jaar kan worden bereikt, zonder korten van pensioenaanspraken en -rechten

extra vergadering nodig is of dat bespreking op de eerst volgende bestuursvergadering volstaat. Bij de (eventuele extra) bestuursvergadering wordt de situatie besproken en vastgesteld of aanvullende maatregelen en/of communicatie nodig zijn.

3. Kritische dekkingsgraad

De kritische dekkingsgraad is de dekkingsgraad waarbij het, vooraf gezien, naar verwachting niet mogelijk is om zonder korten van pensioenaanspraken en -rechten binnen de herstelperiode van 10 jaar⁴ een dekkingsgraad te bereiken die hoger is dan de vereiste dekkingsgraad.

De herstelkracht van het fonds is afhankelijk van de hoogte en de curve van de rentetermijnstructuur, het (verwachte) rendement op beleggingen en de invloed van pensioenopbouw en premie op de dekkingsgraad.

De kritische dekkingsgraad is per eind 2018 gelijk aan 91%. Deze kritische dekkingsgraad is vastgesteld op basis van het in het herstelplan per eind 2018 gehanteerde verwacht rendement van 2,9% in 2019 (oplopend naar 4,2% in 2028). Indien de rente met 1% stijgt ten opzichte van de situatie per 31 december 2018, bedraagt de kritische dekkingsgraad 91%. Indien de rente met 1% daalt ten opzichte van de situatie per 31 december 2018 bedraagt de kritische dekkingsgraad 88%.

Indien het verschil tussen de beleidsdekkingsgraad van het fonds en de kritische dekkingsgraad minder dan 5%-punt bedraagt. Zal het bestuur (actiehouder: bestuursondersteuning) de kritische dekkingsgraad laten vaststellen op basis van de dan geldende economische omstandigheden.

4. Beschikbare maatregelen, inzetbaarheid en effectiviteit

Het juridisch uitgangspunt is dat de Beroepspensioenvereniging Pensioenfonds Openbare Apothekers (BPOA) de pensioenregeling vaststelt. Het bestuur van SPOA stelt op grond van artikel 17 van de statuten het pensioenreglement op, in overeenstemming met de pensioenregeling.

Het bestuur van het fonds stelt op grond van artikel 9 van de statuten het beleid van het pensioenfonds vast. Het beleid van het pensioenfonds is opgenomen in de ABTN.

Het pensioenfonds heeft de volgende maatregelen ter beschikking om te voorkomen dat zij in een crisissituatie terechtkomt, of om uit een crisissituatie te herstellen:

- a) Het niet (volledig) toekennen van voorwaardelijke toeslagen
- b) Het aanpassen van het beleggingsbeleid
- c) Het in lijn brengen van de premie met de kostprijs voor pensioen
- d) Korting van pensioenaanspraken en -rechten

---

⁴ In 2020 is een tijdelijke overgangsregeling van kracht waarbij de hersteltermijn wordt verlengd van 10 naar 12 jaar. Derhalve is in 2020 ook een kritische dekkingsgraad op basis van een hersteltermijn van 12 jaar vastgesteld.

a. Het niet (volledig) toekennen van voorwaardelijke toeslagen

Het toeslagenbeleid van het pensioenfonds is beschreven in hoofdstuk 6 van de ABTN.

Het niet (volledig) toekennen van voorwaardelijke toeslagen wordt gezien als onderdeel van het huidige beleid en wordt in die zin al volledig gebruikt voor herstel. Immers, bij een beleidsdekkingsgraad lager dan 110% wordt geen voorwaardelijke toeslag toegekend. Extra bijdrage aan herstel in een crisissituatie is hier derhalve niet te realiseren.

Het bestuur besluit over het al dan niet toekennen van voorwaardelijke toeslagen. Er wordt geen voorwaardelijke toeslag toegekend bij een dekkingsgraad lager dan 110%.

Het bestuur kent de mogelijkheid tot inhaaltoeslag, dat wil zeggen dat niet toegekende toeslagen in het verleden alsnog kunnen worden toegekend, dan wel dat verleende kortingen kunnen worden gecompenseerd.

In de onderstaande tabel worden de belangrijkste kenmerken van deze maatregel weergegeven:

Het niet (volledig) toekennen van voorwaardelijke toeslagen	
Juridisch kader	Statuten, artikel 9 en 10 ABTN, hoofdstuk 6 Uitvoeringsovereenkomst, artikel 5 Pensioenreglement artikel 15
Mate van inzetbaarheid	Bestuur neemt besluit
Effectiviteit maatregel	Geen toeslagverlening = ongewijzigde dekkingsgraad
Groepen die geraakt worden door maatregel	Deelnemers en gewezen deelnemers: Koopkrachtvermindering na pensionering Wordt mogelijk gecompenseerd door toekomstige extra toeslagverlening Pensioengerechtigden: Directe koopkrachtvermindering (inflatie) Wordt op termijn mogelijk teniet gedaan door extra toeslagverlening, voor toekomstige uitkeringen
Oordeel bestuur	De maatregel levert geen extra herstel op, maar draagt wel bij aan het stabiel houden van de dekkingsgraad.
Actiehouders	Jaarlijks wordt in de laatste bestuursvergadering van een jaar besloten over de toe te kennen toeslag. De bestuursondersteuning van het pensioenfonds bereidt hiertoe een besluitvormingsdocument voor.

b. Aanpassen beleggingsbeleid

Het strategisch beleggingsbeleid van het pensioenfonds is beschreven in hoofdstuk 8 van de ABTN. Bij het vaststellen van het strategisch beleggingsbeleid heeft het bestuur van SPOA de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Onder extreem slechte marktomstandigheden wil het fonds bij voorkeur niet onder een nominale dekkingsgraad van 80% terechtkomen.
- Een cumulatieve korting van 25% over 15 jaar (vanaf 1 januari 2015) geldt als absoluut maximum.
- De "lange termijn" korting zou maximaal 0,5% - 1% per jaar mogen bedragen.

Bij de bepaling van het beleggingsbeleid heeft het bestuur in de ALM studie een afweging gemaakt tussen de rendementsverwachting en het bijbehorende risico.

Het bestuur acht het aanpassen van het beleggingsbeleid alleen opportuun indien de economische omstandigheden naar de mening van het bestuur zodanig zijn gewijzigd dat aanpassing van het

strategisch beleggingsbeleid noodzakelijk is. Dit wordt minimaal jaarlijks geëvalueerd bij het opstellen van het beleggingsplan voor het nieuwe jaar.

Een besluit tot aanpassing van het strategisch beleggingsbeleid wordt door het bestuur genomen en dient vergezeld te gaan van een deugdelijke onderbouwing door middel van bijvoorbeeld een herijking van het beleggingsbeleid of een ALM-studie.

In de onderstaande tabel worden de belangrijkste kenmerken van deze maatregel weergegeven:

Aanpassen beleggingsbeleid	
Juridisch kader	Statuten, artikel 9 en 10 ABTN, hoofdstuk 8
Mate van inzetbaarheid	Bestuur neemt besluit
Effectiviteit maatregel	- Risico-reductie leidt tot minder kans op lagere dekkingsgraad - Minder risico = minder verwacht rendement = daling verwachte toekomstige toeslagverlening
Groepen die geraakt worden door maatregel	<u>Deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden</u> - Kans op korting wijzigt - Verwachte toekomstige toeslagverlening wijzigt
Oordeel bestuur	Het bestuur ziet het aanpassen van het beleggingsbeleid niet als herstelmaatregel. Het bestuur acht het aanpassen van het beleggingsbeleid alleen opportuun indien de economische omstandigheden naar de mening van het bestuur zodanig zijn gewijzigd dat aanpassing van het strategisch beleggingsbeleid noodzakelijk is. Een besluit tot aanpassing van het strategisch beleggingsbeleid wordt door het bestuur genomen en dient vergezeld te gaan van een deugdelijke onderbouwing door middel van bijvoorbeeld een herijking van het beleggingsbeleid of een ALM-studie.
Actiehouders	Het bestuur besluit over een eventuele aanpassing van het beleggingsbeleid. De beleggingscommissie bereidt hiertoe een besluitvormingsdocument voor.

c. Het in lijn brengen van de kostprijs voor pensioen met de premie

Het premiebeleid van het pensioenfonds is beschreven in hoofdstuk 7 van de ABTN. De pensioenregeling kent een doorsneepremie, die wordt vastgesteld na overleg tussen het bestuur van het pensioenfonds en de beroepspensioenvereniging. Op basis van de doorsneepremie wordt jaarlijks bezien of de volledige pensioenopbouw kan worden toegekend. Hierbij wordt getoetst of de premie hoger is dan de gedempte kostendekkende premie en wordt de door SPOA gehanteerde minimale premiedekkingsgraad in ogenschouw genomen.

De premie van het pensioenfonds in 2019 komt in aandeel overeen met 1,8% van de voorziening pensioenverplichtingen per eind 2018. Dit gegeven maakt dat het bestuur de premie niet als sturingsmiddel ziet voor herstel van de dekkingsgraad. Het inzetten van verhoging van de premie heeft immers een zeer beperkt effect op de dekkingsgraad en een groot effect op de premiebetaler. Het bestuur acht deze maatregel derhalve niet evenwichtig.

Het bestuur is wel van mening dat de betaalde premie in verhouding moet staan tot de kostprijs van de pensioeninkoop. Jaarlijks stelt het bestuur het opbouwpercentage vast op basis van de hoogte van de premie. Als de opbouw aangepast dient te worden ten opzichte van het voorgaande jaren treedt het bestuur hierover in overleg met de beroepspensioenvereniging.

In de onderstaande tabel worden de belangrijkste kenmerken van deze maatregel weergegeven:

Premieverhoging	
Juridisch kader	Artikel 2 uitvoeringsovereenkomst Hoofdstuk 7 ABTN
Mate van inzetbaarheid	Bestuur stelt het premiebeleid vast, na overleg met BPOA
Effectiviteit maatregel	5% verhoging premie/ 5% verlaging opbouw = 0,1% dekkingsgraad
Groepen die geraakt worden door maatregel	<u>Deelnemers</u> - Optie 1. Vermindering pensioenopbouw in betreffend jaar - Optie 2. Verhoging pensioenpremie = verlaging inkomen in betreffend jaar - Optie 3. Combinatie van optie 1 en optie 2.
Oordeel bestuur	Het inzetten van deze maatregel heeft een zeer beperkt effect op de dekkingsgraad en een groot effect op de premiebetaler. Het bestuur acht het verhogen van de premie ten behoeve van de verhoging van de dekkingsgraad niet evenwichtig. Het bestuur is wel van mening dat de betaalde premie in verhouding moet staan tot de kostprijs van de pensioeninkoop. Het bestuur hanteert daarom een minimale premiedekkingsgraad.
Actiehouders	Het bestuur besluit jaarlijks in oktober op basis van de premiedekkingsgraad over een eventuele aanpassing van de premie en/of pensioenopbouw. De pensioencommissie bereidt hiertoe een besluitvormingsdocument voor.

d. Korten van pensioenaanspraken- en rechten

Het kortingsbeleid van het pensioenfonds is beschreven in hoofdstuk 9 van de ABTN.

Het bestuur ziet het korten van pensioenaanspraken- en rechten als uiterste noodmaatregel om uit vermogenstekort te komen, indien de andere maatregelen zijn ingezet of het bestuur, na afweging van alle belangen, heeft besloten deze maatregelen niet in te zetten.

Het bestuur kan in enig jaar echter pas besluiten pensioenaanspraken en –rechten te korten, indien:

- De beleidsdekkingsgraad van het fonds per einde van een kalenderkwartaal niet voldoet aan de bij of krachtens artikel 127 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling gestelde eisen ten aanzien van het Vereist Eigen Vermogen en het fonds niet in staat is om via het herstelplan aan te tonen dat het fonds binnen een termijn van tien jaar een beleidsdekkingsgraad heeft hoger of gelijk aan de vereiste dekkingsgraad⁵. In deze situatie wordt 1/10 van het verschil tussen de in het herstelplan geprognosticeerde beleidsdekkingsgraad en de vereiste dekkingsgraad gekort.
- De beleidsdekkingsgraad gedurende een aaneengesloten periode van vijf jaar (zes meetmomenten) na ingang van een herstelplan niet voldoet aan de bij of krachtens artikel 126 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling gestelde eisen ten aanzien van het Minimaal Vereist Eigen Vermogen. Meetdatum voor deze periode is 31 december van enig jaar. In deze situatie besluit het bestuur binnen drie maanden tot een korting die ertoe leidt dat direct wordt voldaan aan het Minimaal Vereist Eigen Vermogen. De korting wordt in dit geval vastgesteld als het verschil tussen de actuele dekkingsgraad en de minimaal vereiste dekkingsgraad. De korting wordt over een periode van maximaal 10 jaar uitgesmeerd, maar wordt direct volledig in de voorziening pensioenverplichtingen verwerkt.

⁵ In 2020 geldt een overgangsregeling waarbij de hersteltermijn is verlengd tot 12 jaar. Daarnaast hoeft bij een actuele dekkingsgraad hoger dan 90% geen lange termijn korting doorgevoerd te worden.

- Alle overige beschikbare sturingsmiddelen, met uitzondering van het beleggingsbeleid, zijn ingezet in het herstelplan, bedoeld in artikel 133 of 134 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling.

Uitgangspunt van het fonds is om alle groepen (deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden) op dezelfde wijze te korten, indien een situatie van korting zich voordoet.

Het bestuur heeft echter de mogelijkheid om in voorkomende gevallen verschillende kortingspercentages te hanteren. Het bestuur neemt bij een eventueel besluit tot het toepassen van verschillende kortingspercentages onder andere de volgende overwegingen in haar besluitvorming:

- de mate waarin de verschillende groepen reeds een “bijdrage” aan het herstel hebben geleverd;
- koopkracht- en inkomenseffecten.

Er wordt niet meer gekort dan strikt nodig is om voldoende te herstellen.

Het bestuur van SPOA kan – binnen de wettelijke voorwaarden met betrekking tot het inhalen van toeslagachterstanden en kortingen - besluiten tot het ongedaan maken van een toegepaste kortingsmaatregel. Dit betekent dat eenmaal toegepaste kortingen kunnen worden gecompenseerd in latere jaren indien het bestuur hiertoe besluit binnen de wettelijke mogelijkheden.

In de onderstaande tabel worden de belangrijkste kenmerken van deze maatregel weergegeven:

Korting pensioenaanspraken en –rechten	
Juridisch kader	Artikel 17 lid 4 statuten Hoofdstuk 9 ABTN
Mate van inzetbaarheid	Bestuur kan besluiten tot korting van pensioenaanspraken en –rechten
Effectiviteit maatregel	Bij dekkingsgraad van 100% geldt: <ul style="list-style-type: none"> - 1% korten deelnemers en gepensioneerden = 1% verhoging dekkingsgraad - 1% extra korten deelnemers = circa 1/2% verhoging dekkingsgraad
Groepen die geraakt worden door maatregel	<u>Deelnemers en gewezen deelnemers:</u> <ul style="list-style-type: none"> - Koopkrachtvermindering na pensionering - Wordt mogelijk gecompenseerd door toekomstige extra toeslagverlening <u>Pensioengerechtigden:</u> <ul style="list-style-type: none"> - Directe koopkrachtvermindering - Wordt op termijn mogelijk teniet gedaan door extra toeslagverlening, voor toekomstige uitkeringen
Oordeel bestuur	Het bestuur ziet deze maatregel als uiterste redmiddel.
Actiehouders	Het bestuur besluit over een eventuele verlaging van de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten. De pensioencommissie bereidt hiertoe een besluitvormingsdocument voor.

5. Prioritering

Wanneer het fonds zich in een (crisis)situatie als bedoeld onder b tot en met f (zie hoofdstuk 2 Financiële crisis) bevindt zal het bestuur besluiten welke maatregelen worden ingezet en in welke mate. Hierbij geldt in principe de volgende prioritering:

1. In de financiële situaties als bedoeld onder b en c (hoofdstuk 2) worden de voorwaardelijke toeslagen niet (volledig) toegekend.

2. Het bestuur ziet de premie niet als sturingsmiddel voor herstel van de dekkingsgraad. Het inzetten van deze maatregel heeft immers een zeer beperkt effect op de dekkingsgraad en een groot effect op de premiebetaler. Het bestuur acht deze maatregel derhalve niet evenwichtig. Het bestuur is wel van mening dat de betaalde premie in verhouding moet staan tot de kostprijs van de pensioeninkoop. Het bestuur hanteert daarom een minimale premiedekkingsgraad.
3. Het fonds bereidt zich voor op een crisissituatie als de dekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad. In deze situatie worden de voorwaardelijke toeslagen niet toegekend en geldt dat pensioenaanspraken en –rechten worden gekort indien:
  - Het fonds niet in staat is om via het herstelplan aan te tonen dat het fonds binnen de hersteltermijn een beleidsdekkingsgraad heeft hoger of gelijk aan de vereiste dekkingsgraad.
  - De beleidsdekkingsgraad gedurende een aaneengesloten periode van vijf jaar (zes meetmomenten) na ingang van een herstelplan niet voldoet aan de bij of krachtens artikel 126 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling gestelde eisen ten aanzien van het Minimaal Vereist Eigen Vermogen.

Het bestuur acht het aanpassen van het beleggingsbeleid alleen opportuun indien de economische omstandigheden naar de mening van het bestuur zodanig zijn gewijzigd dat aanpassing van het strategisch beleggingsbeleid noodzakelijk is.

6. Evenwichtige belangenafweging

Zoals aangegeven in artikel 10 lid 7 van de statuten, richt het bestuur zich bij de vervulling van haar taak naar de belangen van de bij het fonds betrokken deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en hun partners en zorgt ervoor dat dezen zich door hen op evenwichtige wijze vertegenwoordigd kunnen voelen.

Het bestuur is van mening dat:

- Alle belanghebbenden (deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en andere aanspraakgerechtigden) bij moeten dragen aan herstel in een crisissituatie.
- De lasten zo veel mogelijk gelijk verdeeld moeten worden over alle belanghebbenden van het fonds.
- Indien er sprake is van het korten van pensioenaanspraken en –rechten in beginsel geen onderscheid gemaakt moet worden naar de verschillende groepen belanghebbenden. Indien het bestuur op grond van evenwichtige belangenbehartiging het evenwichtiger acht om verschillende kortingspercentages te hanteren, kan het bestuur hiertoe besluiten.

Bij de afweging om het toeslagbeleid aan te passen of de korting toe te passen neemt het bestuur onder andere in zijn besluitvorming mee de mogelijke inkomens- en koopkrachteffecten voor respectievelijk de (gewezen) deelnemers en de pensioengerechtigden.

In de onderstaande tabel is schematisch weergegeven welke maatregel effect heeft op welke groep belanghebbenden:

Impactanalyse			
Maatregel	Deelnemers	Gewezen deelnemers	Pensioen-gerechtigden
Aanpassen toeslagverlening	X	X	X
Aanpassen beleggingsbeleid	X	X	X
Wijzigen premie of pensioenopbouw	X		
Korten pensioenrechten en -aanspraken	X	X	X

Om de belangen op evenwichtige wijze te kunnen behartigen wordt in een crisissituatie voor elke groep (deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden) op hoofdlijnen inzichtelijk gemaakt:

- Op welke wijze de groep bijdraagt aan herstel
- In welke mate de groep bijdraagt aan herstel
- Welk inkomens- en (direct en indirect) koopkrachteffect de bijdrage aan herstel heeft

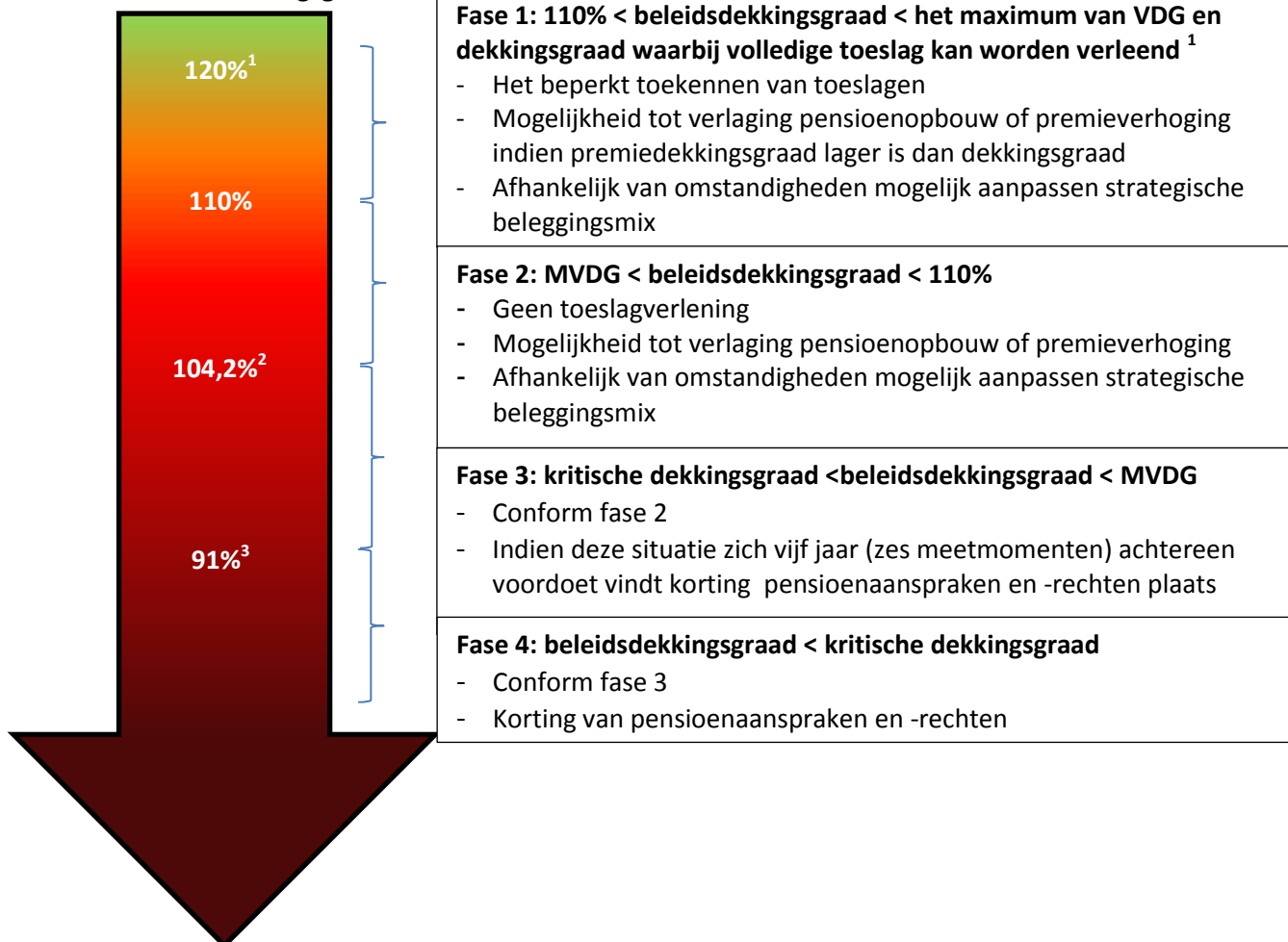
Het bestuur combineert de bovengenoemde inzichten met gebeurtenissen uit het verleden (b.v. de ontwikkeling van de levensverwachting) om te komen tot een evenwichtige afweging van de belangen van alle belanghebbenden. In haar afweging neemt het bestuur de volgende punten mee:

- Effectiviteit: wat is het effect op de dekkingsgraad?
- Proportionaliteit: weegt het effect op tegen de impact voor de diverse groepen van belanghebbenden?
- Solidariteit: zijn de bijdragen van de verschillende groepen van belanghebbenden met elkaar in evenwicht?
Continuïteit: zijn de maatregelen verstandig met het oog op voorzienbare toekomstige (korte- en lange termijn) ontwikkelingen?

7. Samenvatting maatregelen

Het bestuur zal achtereenvolgens de volgende maatregelen inzetten:

Beleidsdekkingsgraad

Het bestuur acht het aanpassen van het beleggingsbeleid alleen opportuun indien de economische omstandigheden naar de mening van het bestuur zodanig zijn gewijzigd dat aanpassing van het strategisch beleggingsbeleid noodzakelijk is. Het bestuur ziet een dekkingsgraad van 80% als absolute ondergrens en richt het beleggingsbeleid zodanig in dat de kans dat de dekkingsgraad lager dan 80% wordt zeer beperkt is.

1. Maximum van vereiste dekkingsgraad (VDG) en beleidsdekkingsgraad waarbij volledige toeslag kan worden verleend
2. Minimaal vereiste dekkingsgraad 31-12-2018
3. Kritische dekkingsgraad 31-12-2018

8. Besluitvormingsproces

Op het moment dat zich een crisissituatie voordoet neemt de bestuursondersteuning van het fonds de leiding als het gaat om het in gang zetten van die zaken die noodzakelijk zijn om als fonds adequaat te kunnen reageren:

- Zij belegt een bestuursvergadering
- Voorafgaande aan de bestuursvergadering belegt zij een vergadering van de beleggingscommissie en de pensioencommissie.
- In de beleggingscommissie wordt besproken in hoeverre de crisis aanleiding geeft voor het wijzigen van het strategisch beleggingsbeleid.
- In de pensioencommissie wordt informatie voorbereid met betrekking tot een eventuele wijziging van de premie of pensioenopbouw en het korten van pensioenaanspraken en -rechten.
- De beleggingscommissie (actiehouder: bestuursleden die zitting hebben in beleggingscommissie) en pensioencommissie (actiehouders: bestuursleden die zitting hebben in de pensioencommissie) zorgen ervoor dat voorafgaand aan de bestuursvergadering voldoende informatie beschikbaar is bij alle bestuursleden om in de vergadering te kunnen besluiten over de te nemen maatregelen.

Besluitvorming vindt plaats door het bestuur. Overeenkomstig artikel 10 lid 4 van de statuten dienen tenminste drie bestuursleden ter vergadering tegenwoordig of vertegenwoordigd te zijn. Een bestuursbesluit kan conform artikel 10 lid 6 van de statuten eveneens worden genomen door middel van ondertekening door alle bestuursleden van een stuk, waarin het besluit is vervat.

Belangrijkste uitgangspunt in de besluitvorming is en blijft ook in een crisissituatie evenwichtige belangenbehartiging. Onderstaand is (kort) omschreven welke partijen een rol spelen op welk moment in het nemen van (crisis) maatregelen als een crisis zich voordoet.

Maatregel	Betrokken partijen	Besluitvormingsprocedure	Tijdslijn /periode
Het niet (volledig) toekennen van toeslagen	Bestuur	Het bestuur is bevoegd het toeslagenbeleid van het fonds aan te passen.	Laatste bestuursvergadering van het jaar
Het in lijn brengen van de kostprijs voor pensioen met de premie	Bestuur, BPOA	Het bestuur is bevoegd om de kostprijs voor pensioen in lijn te brengen met de premie, na overleg met BPOA.	Bepaald o.b.v. premiedekkingsgraad eind september
Het wijzigen van het strategisch beleggingsbeleid	Bestuur	Het bestuur is bevoegd over te gaan tot een aanpassing van het strategisch beleggingsbeleid.	Na evaluatie t.b.v. beleggingsplan danwel bij incident op financiële markten

Maatregel	Betrokken partijen	Besluitvormingsprocedure	Tijdslijn /periode
Het korten van pensioenaanspraken en -rechten	Bestuur Voordat deze maatregel wordt gecommuniceerd aan belanghebbenden en vervolgens wordt uitgevoerd, worden BPOA, het verantwoordingsorgaan, het interne toezichtorgaan en DNB op de hoogte gesteld van deze voorgenomen maatregel.	Als uiterste redmiddel is het bestuur op grond van artikel 17 lid 4 van de statuten bevoegd om over te gaan tot het verminderen van de ten laste van het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten indien en voor zover wordt voldaan aan de voorwaarden die hieraan zijn gesteld in artikel 129 van de Wet verplichte Beroepspensioenregeling.. Voorafgaande aan dit besluit vindt overleg plaats tussen het bestuur en BPOA ten einde de (verdere) inzet van de overige maatregelen te bespreken.	Op basis van herstelplan resultaten

De communicatiecommissie is verantwoordelijk voor het voorbereiden van een nieuwsbrief, de tekst op de website en (indien van toepassing) het organiseren van een bijeenkomst.

9. Communicatie

Het bestuur van het pensioenfonds vindt het van groot belang dat de belanghebbenden (actieve deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden) en het verantwoordingsorgaan op een volledige, tijdige en duidelijke wijze worden geïnformeerd over het crisisplan en de maatregelen die worden ingezet tijdens een crisissituatie.

Hierbij wordt onderscheid gemaakt naar:

- De communicatie over het crisisplan, voordat een crisis zich voordoet
- De communicatie bij aanvang van een crisis
- De communicatie bestuursbesluiten over maatregelen

a. De communicatie, voordat een crisis zich voordoet

De communicatiecommissie draagt zorg voor de (voorbereiding van de) communicatie. De leden van het bestuur die zitting hebben in de communicatiecommissie zijn in de lead voor de communicatie, voordat een crisis zich voordoet.

In de bestaande communicatie via de website en nieuwsbrieven wordt structureel aandacht besteed aan de financiële situatie van het pensioenfonds en eventuele consequenties.

Doelgroep en moment van communiceren:

Alle belanghebbenden worden geïnformeerd over het crisisplan.

Boodschap

- Mededeling dat SPOA beschikt over een crisisplan
- Vermelding van de inhoud van het crisisplan (op hoofdlijnen)

Middel 1: website

Het crisisplan wordt binnen twee weken na vaststelling van het (gewijzigde) crisisplan opgenomen op de website.

Middel 2: Jaarverslag

Tevens zal jaarlijks in het jaarverslag aandacht besteed worden aan de maatregelen die zijn opgenomen in het crisisplan en in hoeverre die invulling hebben gekregen het afgelopen jaar.

b. De communicatie bij aanvang van een crisis

Doelgroep

Bij aanvang van een crisis zullen beschikbare communicatiemiddelen worden aangewend om belanghebbenden kennis te laten nemen van de verslechtering van de financiële situatie van het fonds en de consequenties hiervan. BPOA en het verantwoordingsorgaan worden op de hoogte gesteld van de communicatieuitingen voordat deze gepubliceerd dan wel verstuurd worden.

Actiehouder

De leden die vanuit het bestuur zitting hebben in de communicatiecommissie zijn in de lead voor de communicatie bij aanvang van een crisis.

Boodschap

- Mededeling dat de financiële positie van SPOA is verslechterd
- Beschrijving van mogelijke consequenties van de verslechtering van de financiële positie
- Beschrijving van mogelijke maatregelen

Middel 1: Website

Binnen twee weken, nadat op basis van de maandelijkse dekkingsgraad door het bestuur is vastgesteld dat het fonds zich in een crisissituatie bevindt, wordt op de website een nieuwsbericht geplaatst met daarin de mededeling dat de financiële situatie is verslechterd. Daarnaast wordt een korte opsomming gegeven van de mogelijke consequenties en mogelijke maatregelen. Dit nieuwsbericht is voor iedereen toegankelijk. De inhoud van de boodschap wordt vastgesteld door het bestuur. De communicatiecommissie stelt de tekst van het nieuwsbericht op.

Middel 2: Nieuwsbrief

In aanvulling op het bericht van de website wordt binnen een maand na aanvang van een crisis een nieuwsbrief opgesteld, met daarin een nadere toelichting op de financiële positie, de mogelijke consequenties en de mogelijke maatregelen. De nieuwsbrief wordt opgenomen op de website en tevens per post of per mail verstuurd naar alle belanghebbenden. De inhoud van de boodschap wordt vastgesteld door het bestuur. De communicatiecommissie stelt de tekst van de nieuwsbrief op.

Middel 3: Bijeenkomst

Indien het bestuur dit noodzakelijk acht, wordt een bijeenkomst georganiseerd voor alle (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. De bestuursondersteuning van het fonds draagt zorg voor de organisatie van de bijeenkomst. De communicatiecommissie draagt zorg voor de in de bijeenkomst te houden presentatie(s).

c. De communicatie over bestuursbesluiten m.b.t. (voorgenomen) maatregelen

Doelgroep

Alle belanghebbenden worden op de hoogte gesteld van de consequenties van de (voorgenomen) maatregelen.

Boodschap

- Mededeling van de slechte financiële positie van SPOA
- Mededeling van het feit dat hierdoor noodmaatregelen genomen moet worden
- Beschrijving van de noodmaatregelen
- Gevolgen van de noodmaatregelen voor belanghebbenden
- Toelichting belangenafweging
- Toekomstverwachtingen

Randvoorwaarde 1: Communicatie met BPOA

Voorafgaande aan de communicatie met de (actieve en inactieve) deelnemers en het plaatsen van een bericht op de website wordt BPOA op de hoogte gesteld van de voorgenomen maatregelen. (Voorgenomen) Besluiten die betrekking hebben op het verlagen van de pensioenopbouw of het verhogen van de premie worden vooraf met BPOA afgestemd. Het bestuur van het fonds neemt het initiatief in de communicatie richting BPOA.

Randvoorwaarde 2: Communicatie met DNB

Voorafgaande aan de communicatie met de (actieve en inactieve) deelnemers en het plaatsen van een bericht op de website wordt DNB schriftelijk op de hoogte gesteld van de voorgenomen maatregelen indien het een korting van de opgebouwde pensioenaanspraken en –rechten betreft. De bestuursondersteuning van het fonds neemt hiertoe het initiatief.

Randvoorwaarde 3: Communicatie met verantwoordingsorgaan

Voorafgaande aan de communicatie met de (actieve en inactieve) deelnemers en het plaatsen van een bericht op de website wordt het verantwoordingsorgaan op de hoogte gesteld van de voorgenomen maatregelen. Het bestuur van het fonds neemt het initiatief in de communicatie richting het verantwoordingsorgaan.

Randvoorwaarde 4: Communicatie met intern toezichtsorgaan

Voorafgaande aan de communicatie met de (gewezen) deelnemers en de pensioengerechtigden en het plaatsen van een bericht op de website wordt het intern toezicht op de hoogte gesteld van de voorgenomen maatregelen. Het bestuur van het fonds neemt het initiatief in de communicatie richting het intern toezichtsorgaan.

Middel 1: Website

Op de website wordt binnen twee weken nadat het bestuur een besluit heeft genomen over de te nemen maatregelen een bericht geplaatst met daarin een kort opsomming van de maatregelen en de consequenties daarvan (voor zover van toepassing). Vanuit het bestuur draagt de communicatiecommissie zorg voor de (voorbereiding van de) tekst van het nieuwsbericht op de website. De inhoud wordt vastgesteld door het bestuur.

Middel 2: persoonlijke communicatie

Alle (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden worden in een persoonlijke brief op de hoogte gesteld van de consequenties van de (voorgenomen) maatregelen, indien het een korting van de opgebouwde pensioenaanspraken en –rechten en/of een aanpassing van de premie of pensioenopbouw betreft.

Middel 3: Vragen belanghebbenden

In de nieuwsbrief en op de website wordt (indien gewenst) een telefoonnummer en een e-mailadres opgenomen, waar belanghebbende terecht kunnen met vragen. De vragen die worden gesteld worden verzameld en voorzien van antwoorden. De meest gestelde vragen en antwoorden worden gebruikt om de communicatie via de website te delen. De communicatiecommissie draagt zorg voor de hiervoor benodigde acties.

Middel 4: Bijeenkomst

Indien het bestuur dit noodzakelijk acht, wordt een bijeenkomst georganiseerd voor actieve deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden. De bestuursondersteuning van het fonds draagt zorg voor de organisatie van de bijeenkomst. De communicatiecommissie draagt zorg voor de in de bijeenkomst te houden presentatie(s).

Pers

De voorzitter van het bestuur van het pensioenfonds staat de pers (indien nodig) te woord.

Evaluatie

Dit financieel crisisplan is voor het eerst op 4 april 2012 door het bestuur van SPOA vastgesteld en wordt jaarlijks getoetst op actualiteit en indien nodig aangepast. Het financieel crisisplan maakt onderdeel uit van de ABTN.

Een van de taken van het intern toezichtsorgaan bij het fonds is het beoordelen van de bestuursprocedures en de wijze waarop het fonds wordt aangestuurd. Bij de evaluatie van het financieel crisisplan worden eventuele aanbevelingen van het intern toezichtsorgaan betrokken.

Dit financieel crisisplan is laatstelijk geactualiseerd op 17 februari 2020.